

Angeli salva animam tuam: Ne stes in omni...

D. Hieron. D. August. D. Thomas Lyran. Abolenf. Caietan.

Lot magis confidit in loco longinquo a peccatoribus...

QUESTIO III.

Quare hac arbor mandatur extirpari, Quia sterilis...

231 Cum hac arbor inventa esset carens fructibus...

Defectus & nimietas motus.

Daniel 4.

vineae destruitur cum fructibus careat; at Danielis arbor fructibus abundans...

Rich. Vi.

Hinc Salomon Deum exorabat; Mendicantem & divitias ne dederis mihi...

24.

Prov. 10. d. Ambros.

Meditationes securitatem generat d. Bernard.

Psal. 9.

25.

d. Cyrill.

Moderamine optime utitur.

QUESTIO IV.

Quare Dominus ait cultori iuxta D. Chrysostrum: Dimitte me, ut succidam eam.

Cum venisset Dominus, & non invenisset fructus in ficulnea...

26.

d. Chrysostr.

Deus in summa ira ostendit suam misericordiam.

intelligit, quod posset tenere Dominum, si rogaret, rogat, & quid dicit: Domine dimitte adhaec...

penam imminuentem, & respiciant, ac poenitentiam agant.

Luc. n. 13. n. 8. At ille respondens dicit illi: Domine dimitte illam...

VERSIONES.

Persicus. n. 8. Hortulani dixerunt: O Domine, hoc anno etiam illam sine...

Syriacus. Si coluero eam, & stercora vero.

Arabicus. Viquequo colam eam, & repara vero eam.

Alter. Arabic. Bonam reddam eam.

Aethiopic. Dimitte eam Domine in hiemem usquequo fodero...

D. Ambros. D. August. Mittam cophinum stercoris.

Tyrus. n. 9. Siquidem ediderit fructus, bene est, si mirus postea excides eam.

Persicus. Si fructum dederit, maneat si minus, eam anno veniente succidemus.

Aethiopic. Si fuerit, quod fructum ferret, bene est, alioquin excidemus eam.

EXPOSITIO IV.

At ille Respondens: Syrus: Colonus dixerunt Pericus: Hortulani dixerunt: Et intelliguntur Christus, & Apost. ul. ait interlinealis, Lyra.

30.

Interlinea.

Lyra.

Maldonat.

Franc. Luc.

31.

D. August.

Albertus.

D. Augustinus serm. 31. de Verbis Domini, ait Colonus qui intercedit, & est justus & sanctus...

Q 9 3 duritiem

27.

Exod. 32.

Deus provocat nos ad orat onem ut suam iram avertat.

d. August.

28.

Gen. 18.

Isai. 40. Dat Deus occasionem, ut pro supplicio Sodomae deprecetur. d. Thom.

29.

Enod. 9. Theodor.

Deus praemonet supplicia ut evitentur.

Origen.

Deus sic misericors, & pius, quod minando iram, nos ad preces exhortatur...

Hac etiam intentione cum deus vellet punire Sodomam ait ad Abraham, Num celave potero Abraham, que gesturus sum?

Ob eandem hanc causam, Deus illaturus grandinem in Egyptum denuntians eam par Moysen Pharaoni ait Congrega jumenta tua...

D. Ambrosius. Duriciem peccatoris, ut poenitentia humor ad eius cor perveniat. Per stercorea D. Ambrosius intelligit humilitatis affectum, quem bonus doctor intendit ingerere in animum hominis.

D. Gregor. D. Gregor. per stercorea, fœditatem peccatorum carnis; Glossa per stercorea interpretatur considerationem abominationum suorum peccatorum. Hæc moraliter sunt dicta; Genuina significatio est, quod Christus adhibuit omne remedium ad ferendum fructum; fodere autem, & stercorea apponere dicuntur ad elegantiam parabolæ.

Et siquidem fecerit fructum: Defectuosa, & imperfecta est oratio, ut notant Beda, & Euthymius; ac proinde intelligitur, si fecerit fructum, sicut nec parces, & non ex ides; & dicam, sub colono representabatur Christus D. ut est communis sententia Patrum, & videns benignus Dominus populum Judaicum maximè proclivem ad sterilitatem, & quod omnibus tentatis, vix erat spes ut fructum terret ut evaderet poenam præordinatam à Patre; hinc piissimus Dominus præ animi dolore, ac tristitia inceptum sermonem non perficit; sed orationem sempiternam relinquit. Si autem hæc via, tantoque cultoris beneficio fructum non fecerit: In futurum: Non dixit finito hoc quatto anno; nec enim urgere vult Dominum ad succidendum; sed totum negotium reliquit Domini prudentiæ, ut non sic advertatur, etiam si excidium in plures annos differatur: Succides: ut contingit arboribus inutilibus ad ignem. Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur: Matth. 7. num. 19. Quia ut ait D. Gregorius homil. 31. in Evangelia post medium. Qui autem non vult ad fecunditatem pinguiscere per increpationem illuc cadit, unde jam resurgere per poenitentiam non valet.

Matth. 7. D. Gregor. In Evangelia post medium. Qui autem non vult ad fecunditatem pinguiscere per increpationem illuc cadit, unde jam resurgere per poenitentiam non valet.

QUÆSTIO V.

Quare cultor vineæ tantis arborem defendit, ut illius excidium in aliud tempus transferatur?

33. Sensus significativus parabolæ, ut sæpe dixi, datus est supra, Expositione 3. & quæst. 1. num. 13. Nunc moralem prosequamur; & Primò: Optimi coloni, seu Prælati describitur ingenium, quo maximè pro suo agro, ac vinea tuenda se se opponit, ut nullum nocumentum aut damnum patiatur. Unde hic agricola vineæ triennalem ficulneæ sterilitatem, sibi velut imitat, quasi non ita soletet, ut pat erat, a boni excolendæ incubuerit, & ita dicebat: Dimitte illam hoc anno, usque dum fodiam circa illam & mittam stercorea; Ac si antea talia beneficia non præstitisset, & hac de causa fructum non protulerit dum anima sancta quaereret cultum dilectum, ait quod invenerunt eam custodes civitatis: Percusserunt me, vulneraverunt me, tulerunt pallium meum mihi: Cant. 5. n. 7. Tantum nocumentum custodes inferunt divinæ Sponsæ, cur non etiam ejus sodalibus, quæ ipsam concomitabantur: Nam

Bonus Prælati sibi potius, quam sui culpam imputat.

Cant. 5.

statim sequenti versu cum eis loquitur: Adjuro vos filia Hierusalem: Divina sponsa gerebat personam boni pastoris, ac Prælati, ut tenent Justus Orgelitanus, & alij; quæ maximè sollicita erat de grege ac proinde maximè pro suis sodalibus se se opposuit, ut illas custodiret, recipiens in se plagas, & percussiones, ut illæ incolumes, ac salvæ manerent.

Secundò, Prudenter Bonus colonus cum vidisset Dominum vineæ iratum inducias petit in sequentem annum: Dimitte illam hoc anno: temporis in erepedine maximè ira mitigatur, & furor quietescit, ac sedatur. Cum Elau vehementer animo irato esset contra Jacob ob furatam benedictionem; tunc Rebecca dixit ad filium suum Jacob: Nunc ergo, fili mi, audi vocem meam, & consurgens fuge ad Laban fratrem meum in Havan, habitabilique cum eo dies paucos, donec requiescat furor fratris tui: Gen. 27. num. 43. 44. Mater intimo filium diligebat, & tamen fugam, & absentiam consulti. Donec requiescat furor fratris tui: tempore, & absentia maximè refrigerat ira: Abulensis ibi. Ira tempore consumitur, & maximè quando adversarius abest: Ira enim solvuntur tempore, & requiescunt.

Tertio, D. Augustinus apud Catenam, considerat, quod Dominus vineæ dixit cultori: Succide illam: at ille ait: Dimitte eam hoc anno: Sic ait sanctus Augustinus: Dimitte illum hoc anno, id est, tempore isto sub gratia, usque dum fodiam circa illam: circumferre est humilitatem, & patientiam docere: Ac si quando Dominus dixit: Succide illam: referatur ad tempus antiquæ legis, in qua erat severitas, & rigor; at verò modo in lege nova sub gratia, notum est lenitas, & benignitas: Dimitte eam hoc anno: fodiam circa illam: est humilitatem, & patientiam docere: humilitatem in ministrando, etiam in vilibus, & patientiam in sustinendo defraudatos fructus; & magnitudinis excellentia magis demonstratur in patientia, ac dissimulatione, quam in rigore, ac austeritate. In lege veteri rigor, & austeritas. Succide eam: In lege gratiæ clementia patientiam dissimulans: Dimitte eam hoc anno: Vide Verb. Benignitas.

Quartò D. Ambrosius hic: Quarebat Dominus, non quia fructum ficulneæ deesse nesciret, sed ut ostenderetur in figura, quia fructum synagoga jam habere deberet. Denique ex sequentibus accet, non se ante tempus venisse, quia per triennium venit. Venit ad Abraham, venit ad Moysen, venit ad Mariam. Bene sciebat Dominus ficulneam esse fructiferam, & sterilem; venit tamen quaerens fructum, ut sub hoc typo ostenderetur obdurata durities synagoga, quæ nunquam voluit fructum parturire. Venit Dominus in circuncisione sub Abrahamo, & non dedit fructum. Venit sub Moyse in lege scripta, & non dedit fructum. Venit tertio stante umbra Mariæ, hoc in igno gratiæ flumine, nihil profecit; ideo amplius non est expectandum: Succide illam. Ubi umbra Mariæ fulget, & vitis depositis, virtus non efflorescit, certum damnationis periculum est. Divino mandato, disponente Iosue arcam Domini portantes sacerdotes, dum obfideret, ut civitas Jericho; Circumierunt civitatem sex diebus, die autè septimo muri corruerunt illico: Iosue 6. n. 14. & 20. Cui muri non collabuntur die quarta

Orgelitan.

44.

In tempore consumitur & refrigerat.

Gen. 27.

Abulens.

35.

D. August.

Excellentia ostenditur magis dissimulando, quam puniendo.

36.

D. Ambros.

Qui sub umbra Mariæ Virg. non reperitur, in periculo est.

Iosue 6.

quarta

quarta, vel quinta, sed tantum die septima? Dies septimus Sabbathum est, in quo requievit Leninos, & inde umbram Virginis Mariæ gerit. In aliis diebus, ceteri homines resisterent, expectabatur, ut respicerent: at umbra lucifera Mariæ fulgentis, adhuc obduratè persistere, nulla jam proventus est spes, & ideo corruant, & pereant, & in cineribus sepeliantur.

Quindò, D. Asterius serm. de Poeniten. apud Photinum, sic ait: In tantum oportet Sacerdotem clementia iudicare, ut eisi Iovinus quanam succidit iusserit tanquam arborem infructuosam, hanc tanquam frugiferam, acerbam reservare, & pascere: Commendatur hic summa Sacerdotis caritas, quod non solum debet pro suis hostias, & preces offerre; sed etiam si aliquis habeat arborem infructiferam, & dicat, succidi, ac relectari, debet maximè reluctare, sciens, & intelligens illud potius esse excruciantum, ut pro eis roget, ac orationes proferat, quam ut poenam, & vindictam exerceat: Ut eisi Dominus quanam succias iusserit, hanc tanquam arborem infructiferam, ac tanquam frugiferam debemus reservare, & pascere.

De Livina Spona, seu Ecclesia decantatur; Sicut turris David collum tuam, quæ adificata est cum propugnaculis, mille clipei pascant ex ea omnis armatura fortium: Cantic. 4. n. 4. Per collum, intelligitur Ecclesiæ Ministri, & Sacerdotes, per quos Deus loquitur, illum inat, & ceteras vias nobis demonstrat. Illud tamen maximè notandum, quod in hac minutissima arte, nulla sunt arma ostensiva, ut bellica tormenta, jacula, lanceæ, gladii, ac sagittæ, sed omnia arma sunt defensiva, & ad defensionem instituta propugnacula, clipei, seu ut aliis placet turta; omnia sunt ad propugnandum, non ad impugnandum; omnia sunt ad idus perferendos, non inferendos: Et hæc est omnis armatura militum fortium Ecclesiæ, ut idus sustineant, & non retorquant, & ut suos populos, ac subditos, non feriendo, ac infestando persequantur; sed potius custodiendo, ac protegendo decerent. Et de sacerdotibus loquens Cassiodor, ait: Quasi mediatores sunt inter Christum & Ecclesiam, & reliquos, quos instruunt fideles: & quasi Christum caput corpori suo, id est, Ecclesia, conjungunt.

De nostro felicissimo tempore Ecclesiæ loquens Michæas Propheta cap. 4. n. 1. ait: In novissimo dierum erit Mons Domus Domini præparatus in vertice montium: & statim de ejus ministeris subdens, ait: Et concident gladios suos in vomeres, & hastas suas in ligones... & discent ultra belligerare: Ibiom n. 3. Verum est, quod non vult Deus ut ministri nostræ Ecclesiæ, ut olim in lege portent gladios: Exod. 3. n. 26. Tamen non ait Vates: Deponet gladios, ensibus discingantur, sed concident gladios suos in vomeres, & hastas suas in ligones, quæ beneficentiæ instrumenta sunt ad præsciendam terram, ut caelestem rorem, ac pluviam recipiat ad fructus germinandos; in suis enim Sacerdotibus non vult Christus instrumenta ad percutiendum, sed ad sanandum, ut hominum corda aperiant ad caelestis gratiæ rorem. Rupertus, ibi, de Sacerdotibus legis gratia ait: Neque enim Sacerdotibus nostris occidere, aut de illis, qui occiderunt Sacerdotes

Sacerdotis est pro populo creare, & iterum Dei avertere.

38.

Cantic. 4.

Sacerdotes sunt ad defendendum non offendendum. Et ut mediatores inter Deum & hominem.

Cassiodor.

39.

Michæ 4.

Sacerdotis est neminem offendere, sed omnibus benefacere. Exod. 3.

Rupertus.

feri licitum est: Ex quo Evangelicis Sacerdotibus Princeps ipse Christus dixit Petro gladium educti, cum percussisset servum principis Sacerdotis, & ampuisset auriculam ejus: Convertere gladium tuum in vaginam, omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt.

Mulier incurvata.

Luc. 13. n. 11. Ecce mulier, quæ habebat spiritum infirmitatis, annis decem & octo, & erat inclinata, nec omnino poterat sursum respirare.

Num. 12. Quam cum videret Jesus vocavit eam ad se, & ait illi: Mulier dimissa es ab infirmitate tua.

Num. 13. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glorificabat Deum.

VERSIONES.

Aethiopic. Et fuit quædam mulier, quam cum infirmam reddidisset demon decem, & octo annis, & gibbosa fuit, & non potuit stare rectè unquam.

Persicus. Erat illius loci mulier quæ habuit anxietatem spiritus, per decem & octo annos recurva illo modo fuit, ita ut non posset sursum aspicere.

Arabicus. Cum qua erat spiritus infirmitatis per decem & octo annos, & erat incurvata, & non poterat redè stare ullo modo.

Syriac. Illa complicata erat, & non potuit manum, pedemve extendere.

Pagninus. Contracta erat. Syriac. n. 12. Et eam vocavit, &c. Soluta es ab invaletudine tua.

Persicus. Ab infirmitatibus tuis liberata es.

Syriac. n. 13. Et statim extendit se. Aethiopic. Recta fuit statim.

Persicus. Et mulier laudem dedit Deo.

EXPOSITIO V.

Ecce mulier: Erat dies Sabbathi, & notat Evangelista superiori numero 10, docens in Synagoga, quia frequentissimè Judæi tali die, ad Synagogam conveniebant; Q 9 4 bant;